

Uzasadnienie

Wydanie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wniosków dotyczących uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem oraz dokumentów dołączanych do takich wniosków jest konieczne ze względu na ostatnie zmiany w Kodeksie pracy dokonane ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1268), zwaną dalej „ustawą z dnia 24 lipca 2015 r.”, które będą obowiązywać od dnia 2 stycznia 2016 r.

Projektowane rozporządzenie ma na celu określenie treści wniosków dotyczących uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem oraz wskazanie dokumentów dołączanych do tych wniosków, potwierdzających spełnienie przez pracownika wymogów ustawowych obowiązujących przy korzystaniu z danego uprawnienia.

Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. wprowadziła rozwiązania mające ułatwić godzenie życia rodzinnego z życiem zawodowym, w szczególności przez uproszczenie i uelastycznienie systemu urlopów związanych z opieką nad dzieckiem. Wprowadzone zostały regulacje w zakresie urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego (do którego został włączony dodatkowy urlop macierzyński i dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego), urlopu ojcowskiego oraz urlopu wychowawczego.

Korzystanie z poszczególnych uprawnień związanych z urodzeniem dziecka wymaga złożenia przez pracownika pisemnego wniosku w tej sprawie oraz dokumentów potwierdzających prawo pracownika do danego uprawnienia. W związku z powyższym, na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. został wprowadzony do Kodeksu pracy art. 186^{8a}, zawierający upoważnienie dla ministra właściwego do spraw pracy do określenia, w drodze rozporządzenia, treści wniosków dotyczących uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem oraz katalogu dokumentów dołączanych do takich wniosków. Projektowane rozporządzenie w kompleksowy sposób reguluje kwestie związane z treścią wniosków oraz dokumentami składanymi przez pracownika zamierzającego korzystać z urlopów związanych z urodzeniem i wychowywaniem dziecka oraz łączeniem poszczególnych urlopów z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego takich urlopów.

W celu uporządkowania przepisów Kodeksu pracy, ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. uchylono regulacje dotyczące wniosków, mające charakter techniczny i przeniesiono je do aktu wykonawczego. Dotyczy to wniosków o: udzielenie części urlopu macierzyńskiego (dotychczasowe brzmienie art. 180 § 6), udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego lub jego części (dotychczasowe brzmienie art. 182¹ § 4), dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub jego części (powołanie dotychczasowego art. 182¹ § 4 w dotychczasowym art. 183 § 4) — co jest związane z włączeniem tych urlopów do urlopu rodzicielskiego, udzielenie urlopu rodzicielskiego lub jego części (dotychczasowe brzmienie art. 182^{1a} § 5) oraz łączenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawcy udzielającego tego urlopu (dotychczasowe brzmienie art. 182¹ § 5 oraz powołanie tego przepisu w dotychczasowym art. 182^{1a} § 6). Projektowane rozporządzenie przejmuje wyżej wymienione uchylone przepisy Kodeksu pracy, ujmując w nich niezbędne zmiany wynikające z ustawy z dnia 24 lipca 2015 r.

Ponadto w celu uregulowania treści wszystkich wniosków dotyczących korzystania z uprawnień rodzicielskich, o których mowa w dziale ósmym Kodeksu pracy, oraz wykazu dokumentów dołączanych do tych wniosków w jednym akcie wykonawczym, uchylone zostało dotychczasowe upoważnienie dla ministra właściwego do spraw pracy, zawarte w art. 186⁶

Kodeksu pracy, do określenia szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego, w tym formy i terminu złożenia wniosku w sprawie udzielenia tego urlopu. Jednocześnie przepisami ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. przeniesiono do Kodeksu pracy niektóre przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego mające charakter ustawowy, tj. przepisy dotyczące terminu składania wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego (dotychczasowy § 1 rozporządzenia przeniesiono do art. 186 § 7 zdanie pierwsze Kodeksu pracy) oraz możliwości wycofania przez pracownika wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego nie później niż na 7 dni przed rozpoczęciem tego urlopu (dotychczasowy § 5 rozporządzenia przeniesiono do art. 186 § 7 zdanie trzecie Kodeksu pracy).

Zgodnie z nowym art. 186^{8a} Kodeksu pracy, wprowadzonym przepisami ustawy z dnia 24 lipca 2015 r., minister właściwy do spraw pracy został zobowiązany do określenia w drodze rozporządzenia:

- 1) treści wniosku o udzielenie części urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub jego części, urlopu rodzicielskiego lub jego części i urlopu ojcowskiego lub jego części,
 - 2) dokumentów dołączanych do wniosków, o których mowa w pkt 1,
 - 3) treści wniosku w sprawie rezygnacji z części urlopu macierzyńskiego, części urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub jego części,
 - 4) dokumentów dołączanych do wniosków, o których mowa w pkt 3,
 - 5) treści wniosku o łączenie korzystania z urlopu rodzicielskiego lub jego części z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego takiego urlopu,
 - 6) treści wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego lub jego części,
 - 7) dokumentów dołączanych do wniosku, o którym mowa w pkt 6,
 - 8) treści wniosku o obniżenie wymiaru czasu pracy pracownika uprawnionego do urlopu wychowawczego,
 - 9) dokumentów dołączanych do wniosku, o którym mowa w pkt 8
- biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia prawidłowej realizacji uprawnień pracowników do urlopów związanych z rodzicielstwem i obniżenia wymiaru czasu pracy oraz zapewnienia właściwej organizacji czasu pracy.

Pomimo powyższego brzmienia upoważnienia ustawowego zawartego w art. 186^{8a} Kodeksu pracy, które zakłada określony porządek przepisów rozporządzenia dotyczących poszczególnych wniosków pracowników związanych z rodzicielstwem i obniżaniem wymiaru czasu pracy, regulacje zawarte w projekcie zostały usystematyzowane zgodnie z kolejnymi przepisami Kodeksu pracy. Taka konstrukcja przepisów rozporządzenia ma na celu ułatwienie pracownikom i pracodawcom odszukiwania treści wniosków w konkretnych przypadkach oraz uczynić przepisy przejrzystymi i zrozumiałymi dla adresatów.

Przepisy projektowanego rozporządzenia (§ 2-24) określają, jakie elementy powinny zawierać wnioski dotyczące poszczególnych uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, o których mowa w znowelizowanych przepisach Kodeksu pracy, oraz wskazują dokumenty, które pracownik musi dołączyć do takich wniosków. Dokumenty dołączane do wniosków różnią się w zależności od rodzaju uprawnienia, z którego pracownik chce skorzystać. Przykładowo, zgodnie z projektowanym rozporządzeniem, pracownik wnioskujący o udzielenie bezpośrednio po urlopie macierzyńskim urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze będzie dołączać do wniosku skrócony odpis aktu urodzenia dziecka lub zagraniczny akt urodzenia dziecka albo kopie tych dokumentów, natomiast w przypadku złożenia jednego wniosku o udzielenie bezpośrednio po urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, konieczne będzie dołączenie także oświadczenia pracownika o dacie przyjęcia dziecka na wychowanie oraz kopii wniosku

o przysposobienie dziecka poświadczonego przez sąd opiekuńczy wraz z datą jego przyjęcia albo kopii prawomocnego orzeczenia sądu opiekuńczego o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej lub kopii umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy rodziną zastępczą a starostą. Celem dołączania powyższych dokumentów do wniosków o korzystanie z poszczególnych rozwiązań prawnych związanych z urodzeniem i wychowaniem dziecka jest potwierdzenie przez pracownika swojego uprawnienia.

Ponadto, projektowane rozporządzenie, w celu uniknięcia wielokrotnego składania przez pracowników tych samych dokumentów, przewiduje, że pracownik przy składaniu kolejnego wniosku u tego samego pracodawcy nie będzie musiał dołączać dokumentów, które znajdują się już w jego aktach osobowych (§ 26).

Projektowane rozporządzenie przewiduje także możliwość żądania przez pracodawcę przedłożenia oryginałów dokumentów, których kopie są dołączane do wniosku, aby potwierdzić te kopie za zgodność z oryginałem (§ 27).

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 2 stycznia 2016 r., tj. z dniem wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 24 lipca 2016 r. o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw, co zapewni pracownikom prawidłową realizację uprawnień związanych z rodzicielstwem oraz właściwe z nich korzystanie (§ 28).

Przedmiot projektowanej regulacji nie podlega procedurze notyfikacji określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt rozporządzenia został umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Projektowane rozporządzenie zostało także udostępnione w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z treścią § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979).